

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ ఏకసప్తతితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ఏకసప్తతితమః సర్గః ॥

సేనయా సహ భరతస్య రథేన యాత్రామార్గే వివిధాని స్థానాని
సముల్లంఘ్య తస్యోజిహానాయాం నగర్యామేకస్మిన్నుద్యానే ప్రవేశస్తత్ర
సేనాం శనైః శనైరాగంతుమాదిశ్య స్వయం రథేన తీవ్రవేగాత్ పురఃసృత్య
సాలవనమతిక్రమ్యామోధ్యానికటే గమనం తతశ్చ అయోధ్యాయా
దురవస్థాం దర్శం దర్శమగ్రే సరణం సారథిం ప్రతి స్వీయం
దుఃఖపూర్ణముద్ధారం ప్రకటయ్య రాజభవనే ప్రవేశశ్చ

స ప్రాజ్ఞుభో రాజగృహదభినిర్యాయ వీర్యవాన్ |

తతః సుదామాం ద్యుతిమాన్ సంతీర్యావేక్ష్య తాం నదీం || 2.71.1 ||

హ్రాదినీం దూరపారాం చ ప్రత్యక్సోతస్తరంగిణీం |

శతద్రుమతరచ్ఛీమాన్ నదీమిక్ష్వాకునందనః || 2.71.2 ||

ఐలధానే నదీం తీర్త్వా ప్రాప్య చాపరపర్వతాన్ |

శిలామాకుర్వతీ తీర్త్వా ఆగ్నేయం శల్యకర్షణం || 2.71.3 ||

సత్యసంధః శుచిర్భూత్వా ప్రేక్షమాణః శిలావహం |

అభ్యగాత్ స మహాశైలాన్ వనం చైత్రరథం ప్రతి || 2.71.4 ||

సరస్వతీం చ గంగాం చ యుగ్మేన ప్రతిపద్య చ |

ఉత్తరాన్ వీరమత్స్యానాం భారుండం ప్రావిశద్ వనం || 2.71.5 ||

వేగినీం చ కులింగాఖ్యాం ప్రోదినీం పర్వతావృతాం |
యమునాం ప్రాప్య సంతీర్ణో బలమాశ్వాసయత్ తదా || 2.71.6 ||

శీతీకృత్య తు గాత్రాణి క్లాంతానాశ్వాస్య వాజినః |
తత్ర స్నాత్వా చ పీత్వా చ ప్రాయాదాదాయ చోదకం || 2.71.7 ||

రాజపుత్రో మహారణ్యమనభీక్ష్ణోపసేవితం |
భద్రో భద్రేణ యానేన మారుతః ఖమివాత్యగాత్ || 2.71.8 ||

భాగీరథీం దుష్పుతరాం సోఽశుధానే మహానదీం |
ఉపాయాద్ రాఘవస్తూర్ణం ప్రాగ్వటే విశ్రుతే పురే || 2.71.9 ||

స గంగాం ప్రాగ్వటే తీర్త్వా సమాయాత్ కుటికోష్ఠికాం |
సబలస్తాం స తీర్త్వాథ సమగాద్ ధర్మవర్ధనం || 2.71.10 ||

తోరణం దక్షిణార్ధేన జంబూప్రస్థం సమాగమత్ |
వరూధం చ యయౌ రమ్యం గ్రామం దశరథాత్మజః || 2.71.11 ||

తత్ర రమ్యే వనే వాసం కృత్వాసౌ ప్రాఙ్ముఖో యయౌ |
ఉద్యానముజ్జిహానాయాః ప్రియకా యత్ర పాదపాః || 2.71.12 ||

స తాంస్తు ప్రియకాన్ ప్రాప్య శీఘ్రానాస్థాయ వాజినః |
అనుజ్ఞాప్యాథ భరతో వాహినీం త్వరితో యయౌ || 2.71.13 ||

వాసం కృత్వా సర్వతీర్థే తీర్థా చోత్తానికాం నదీం |
అన్యా నదీశ్చ వివిధైః పార్వతీయైస్తురంగమైః || 2.71.14 ||

హస్తిపృష్ఠకమాసాద్య కుటికామప్యవర్తత |
తతార చ నరవ్యాఘ్రా లోహిత్యే చ కపీవతీం || 2.71.15 ||

ఏకసాలే స్థాణుమతీం వినతే గోమతీం నదీం |
కలింగనగరే చాపి ప్రాప్య సాలవనం తదా || 2.71.16 ||

భరతః క్షిప్రమాగచ్ఛత్ సుపరిశ్రాంతవాహనః |
వనం చ సమతీత్యాశు శర్వర్యామరుణోదయే || 2.71.17 ||

అయోధ్యాం మనునా రాజ్ఞా నిర్మితాం స దదర్శ హ |
తాం పురీం పురుషవ్యాఘ్రః సప్తరాత్రోషితః పథి || 2.71.18 ||

అయోధ్యామగ్రతో దృష్ట్వా సారథిం చేదమబ్రవీత్ |
ఏషా నాతిప్రతీతా మే పుణ్యోద్యానా యశస్వినీ || 2.71.19 ||

అయోధ్యా దృశ్యతే దూరాత్ సారథే పాండుమృత్తికా |
యజ్విభిర్గుణసంపన్నైర్బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః || 2.71.20 ||

భూయిష్ఠమృద్ధైరాకీర్ణా రాజర్షివరపాలితా |
అయోధ్యాయాం పురా శబ్దః శ్రూయతే తుములో మహాన్ || 2.71.21 ||

సమంతాన్నరనారీణాం తమద్య న శృణోమ్యహం |
ఉద్యానాని హి సాయాహ్నా క్రిడితోపరతైర్నరైః || 2.71.22 ||

సమంతాద్ విప్రధావద్భిః ప్రకాశంతే మమాన్యథా |
తాన్యద్యానురుదంతీవ పరిత్యక్తాని కామిభిః || 2.71.23 ||

అరణ్యభూతేవ పురీ సారథే ప్రతిభాతి మాం |
నహ్యత్ర యానైదృశ్యంతే న గజైర్న చ వాజిభిః |
నిర్యాంతో వాభియాంతో వా నరముఖ్యా యథా పురా || 2.71.24 ||

ఉద్యానాని పురా భాంతి మత్తప్రముదితాని చ |
జనానాం రతిసంయోగేష్వత్యంతగుణవంతి చ || 2.71.25 ||

తాన్యేతాన్యద్య పశ్యామి నిరానందాని సర్వశః |
స్తప్తపర్ణైరనుపథం విక్రోశద్భిరివ ద్రుమైః || 2.71.26 ||

నాద్యాపి శ్రూయతే శబ్దో మత్తానాం మృగపక్షిణాం |
సరక్తాం మధురాం వాణీ కలం వ్యాహరతాం బహు || 2.71.27 ||

చందనాగురుసంపృక్తో ధూపసమ్మూర్చ్ఛితోఽమలః |
ప్రవాతి పవనః శ్రీమాన్ కిం ను నాద్య యథా పురా || 2.71.28 ||

భేరీమృదంగవీణానాం కోణసంఘట్టితః పునః |
కిమద్య శబ్దో విరతః సదాదీనగతిః పురా || 2.71.29 ||

అనిష్టాని చ పాపాని పశ్యామి వివిధాని చ |
నిమిత్తాన్యమనోజ్ఞాని తేన సీదతి మే మనః || 2.71.30 ||

సర్వథా కుశలం సూత దుర్లభం మమ బంధుషు |
తథా హ్యసతి సమ్మోహే హృదయం సీదతీవ మే || 2.71.31 ||

విషణ్ణః శ్రాంతహృదయస్తస్తః సంలులితేంద్రియః |
భరతః ప్రవివేశాశు పురీమిక్ష్వాకుపాలితాం || 2.71.32 ||

ద్వారేణ వైజయంతేన ప్రావిశచ్ఛాంతవాహనః |
ద్వాఃస్థైరుత్థాయ విజయముక్తస్తైః సహితో యయౌ || 2.71.33 ||

స త్వనేకాగ్రహృదయో ద్వాఃస్థం ప్రత్యర్చ్య తం జనం |
సూతమశ్వపతేః క్లాంతమబ్రవీత్ తత్ర రాఘవః || 2.71.34 ||

కిమహం త్వరయాఽఽనీతః కారణేన వినానఘ |
అశుభాశంకి హృదయం శీలం చ పతతీవ మే || 2.71.35 ||

శ్రుతా ను యాదృశాః పూర్వం నృపతీనాం వినాశనే |
ఆకారాంతానహం సర్వానిహ పశ్యామి సారథే || 2.71.36 ||

సమ్మూర్జనవిహీనాని పరుషాణ్యుపలక్షయే |
అసంయతకవాటాని శ్రీవిహీనాని సర్వశః || 2.71.37 ||

బలికర్మవిహీనాని ధూపసమ్మోదనేన చ |
అనాశితకుటుంబాని ప్రభాహీనజనాని చ || 2.71.38 ||

అలక్ష్మీకాని పశ్యామి కుటుంబిభవనాన్యహం |
అపేతమాల్యశోభాని అసమ్మృష్టాజిరాణి చ || 2.71.39 ||

దేవాగారాణి శూన్యాని న భాంతీహ యథా పురా |
దేవతార్చాః ప్రవిధాశ్చ యజ్ఞగోష్ఠాస్తథైవ చ || 2.71.40 ||

మాల్యాపణేషు రాజంతే నాద్య పణ్యాని వా తథా |
దృశ్యంతే వణిజోఽప్యద్య న యథాపూర్వమత్ర వై || 2.71.41 ||

ధ్యానసంవిగ్నహృదయా నష్టవ్యాపారయంత్రితాః |
దేవాయతనచైత్యేషు దీనాః పక్షిమృగాస్తథా || 2.71.42 ||

మలినం చాశ్రుపూర్ణాక్షం దీనం ధ్యానపరం కృశం |
సస్త్రీపుంసం చ పశ్యామి జనముత్కంఠితం పురే || 2.71.43 ||

ఇత్యేవముక్త్వా భరతః సూతం తం దీనమానసః |
తాన్యనిష్ఠాన్యయోధ్యాయాం ప్రేక్ష్య రాజగృహం యయౌ || 2.71.44 ||

తాం శూన్యశృంగాటకవేశ్మరధ్యాం రజోరుణద్వారకవాటయంత్రాం |
దృష్ట్వా పురీమింద్రపురీప్రకాశాం దుఃఖేన సంపూర్ణతరో బభూవ || 2.71.45 ||

బభూవ పశ్యన్ మనసోఽప్రియాణి
యాన్యన్యదా నాన్య పురే బభూవుః |
అవాక్కిరా దీనమనా న హృష్టః
పితుర్మహాత్మా ప్రవివేశ వేశ్మ || 2.71.46 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే ఏకసప్తతితమః సర్గః ||